

บัตรความรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทยและพระราชวงศ์

การสถาปนาราชธานี

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงปราบจลาจลภายในกรุงธนบุรีและสร้างความมั่นคงภายในประเทศแล้ว พระองค์จึงทรงสถาปนาราชธานีโดยการย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรี ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาและตั้งชื่อใหม่ว่ากรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องด้วยสาเหตุหลายประการ คือ

1. พระราชวังเดิมของกรุงธนบุรีคับแคบ มีวัดชนาบอยู่ทั้ง 2 ด้าน คือ วัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) และวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) ทำให้ไม่สามารถขยายอาณาเขตของพระราชวังให้กว้างขวางขึ้นได้

2. พระองค์ไม่ทรงเห็นด้วยที่จะให้พระนครแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาผ่ากลางเป็นเสมือนเมืองอกแตก ดังเช่น เมืองพิษณุโลก สุพรรณบุรี เพราะหากข้าศึกยกทัพมาตามลำน้ำ ก็สามารถบุกตีใจกลางเมืองหลวงได้ ทำให้ยากแก่การป้องกันพระนคร ครั้นจะสร้างป้อมปราการทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำ ก็จะเป็นการสิ้นเปลืองเงินทองมาก ทำให้ยากแก่การเคลื่อนพลจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการยากลำบากมาก ดังนั้นพระองค์จึงย้ายพระนครมาอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเพียงแห่งเดียว โดยมีแม่น้ำเป็นคูเมืองทางด้านตะวันตกและได้ส่วนทางด้านตะวันออกและทางด้านเหนือ โปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองขึ้นเพื่อเป็นคูเมืองป้องกันพระนคร

3. พื้นที่ทางฝั่งตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม สามารถขยายเมืองให้กว้างขวางออกไปได้เรื่อย ๆ ตรงบริเวณที่ตั้งพระนครพื้นที่เป็นแหลม โดยมีแม่น้ำเป็นกำแพงกั้นอยู่เกือบครึ่งเมือง

4. ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่เป็นท้องคั่งน้ำกักเซาะตลิ่งพังทลายอยู่เสมอ จึงไม่เหมาะแก่การสร้างอาคารหรือถาวรวัตถุใด ๆ ไว้ริมฝั่งแม่น้ำ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีรับสั่งให้สร้างเมืองใหม่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่บริเวณหัวโค้งแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่บริเวณพระบรมมหาราชวังในปัจจุบัน พระราชทานนามเมืองใหม่นี้ว่า “กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงเปลี่ยนจากคำว่า “บวรรัตนโกสินทร์” เป็น “อมรรัตนโกสินทร์”¹

ชมวิดีโอเพิ่มเติม

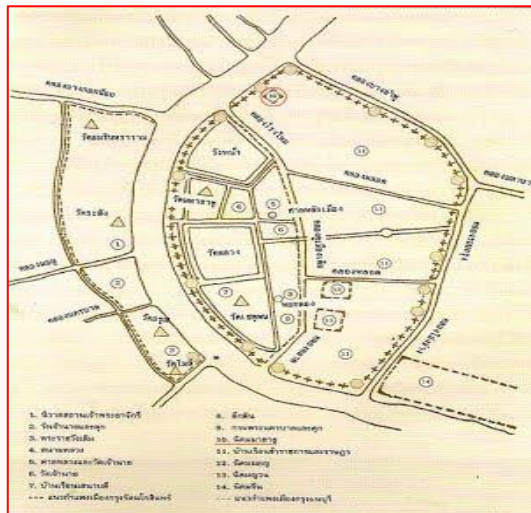
☞ สามารถชมวิดีโอเกี่ยวกับการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ (ร.ศ.1) ได้ที่ ☞

¹ ศึกษาธิการ.กระทรวง, หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์. (กรุงเทพมหานคร : องค์การฯ สกสศ, 2557), หน้า 29.

ในการสร้างพระมหาบรมราชวัง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขึ้นภายในด้วย คือ วัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือวัดพระแก้ว แล้วให้อัญเชิญพระแก้วมรกตขึ้นประดิษฐาน ทรงพระราชทานนามใหม่ว่า “พระพุทธรูปมหาณัฏฐาภิเศก” เพื่อเป็นสิริมงคลแก่กรุงเทพมหานคร

พระองค์ยังทรงโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองเชื่อมในเขตพระนคร คือ คลองบางลำพู คลองโอ่งอ่างและโปรดให้ขุดคลองเชื่อมเมืองเก่ากับคูเมืองใหม่ และสร้างกำแพงเมือง ประตูเมือง และป้อมปราการขึ้นตามแนวคลองรอบกรุง ทั้งยังโปรดให้สร้างถนน สะพานและสถานที่อื่น ๆ อีกมากมาย

ภาพ 1 : แผนที่การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์

ที่มา : <https://sites.google.com/site/learningbykrunana/kar-sthapna-krung-ratnkosinthr>

พระราชวงศ์

ราชวงศ์จักรี เป็นราชวงศ์ถัดจากสมเด็จพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรี ซึ่งปกครองราชอาณาจักรที่สืบทอดกรุงศรีอยุธยามาเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน เกิดขึ้นจากการที่สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก (ทองด้วง) ขุนนางซึ่งดำรงตำแหน่งสมุหนายก (จักรี) ในราชสำนักของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ได้สถาปนาตนขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ (ภายหลังปรากฏพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 แล้วย้ายศูนย์กลางการปกครองจากกรุงธนบุรีมายังกรุงเทพมหานครตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325 ซึ่งเป็นเมืองหลวงมาจนถึงปัจจุบัน

ในด้านเชื้อสายของราชวงศ์จักรีนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) มีพระราชหัตถเลขาว่า ต้นตระกูลของราชวงศ์จักรีมิใช่ไทยแท้ แต่เป็นมอญผสมจีนที่สืบทอดกันมาจนถึงสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก (ทองดี) พระราชบิดาของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และมีผู้เสนอทฤษฎีว่าราชวงศ์จักรีอาจสืบเชื้อสายมาจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งอาจทำให้มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติย้อนไปถึงราชวงศ์พระร่วงที่สืบสายกันในกรุงสุโขทัย

วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 อันเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จขึ้นทรงราชย์นั้น ถือกันว่า เป็นวันสถาปนาราชวงศ์จักรี เรียกกันว่า วันจักรีและมีการกำหนดให้วันที่ 6 เมษายน ของทุกปี เป็นวันหยุดราชการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2468 เป็นอย่างน้อย

ราชวงศ์จักรีใช้สัญลักษณ์เป็นรูปตรีศูลในวงจักรสุพรรณ ซึ่ง เป็นอาวุธของพระนารายณ์ เทวดาในศาสนาฮินดู ด้วยเหตุผลว่า คำว่า "จักร" และ "ตรี" สอดคล้องกับชื่อ "จักรี" ของราชวงศ์

เกร็ดน่ารู้

พระนารายณ์ เป็นพระนามหนึ่งของพระวิษณุ แต่ทว่าชาวไทย ส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับพระนามว่าพระนารายณ์ มีพหุชนะเป็น พญาครุฑ

พระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ลำดับ	พระมหากษัตริย์	ครองราชย์	ระยะเวลา
1	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	6 เมษายน พ.ศ. 2325 - 7 กันยายน พ.ศ. 2352	27 ปี 154 วัน
2	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	7 กันยายน พ.ศ. 2352 - 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2367	14 ปี 317 วัน
3	พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	21 กรกฎาคม พ.ศ. 2367 - 2 เมษายน พ.ศ. 2394	26 ปี 255 วัน
4	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	2 เมษายน พ.ศ. 2394 - 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411	17 ปี 182 วัน
5	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 - 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453	42 ปี 22 วัน
6	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 - 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468	15 ปี 34 วัน
7	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 - 2 มีนาคม พ.ศ. 2478 (สละราชสมบัติ)	9 ปี 96 วัน
8	พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร	2 มีนาคม พ.ศ. 2478 - 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489	11 ปี 99 วัน
9	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช	9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 - 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559	70 ปี 126 วัน
10	พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว	13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน	

พระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดเพชรบูรณ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้เสด็จพระราชดำเนิน มาบนแผ่นดินเพชรบูรณ์ ถึง 13 ครั้ง 14 วัน ดังนี้

1. วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2506
2. วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2507
3. วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2511
4. วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2512
5. วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2515
6. วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2516
7. วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2516
8. วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2519
9. วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521
10. วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522
11. วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524
12. วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527
13. วันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528

เป็นครั้งแรกในสมัยรัตนโกสินทร์ ที่พระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนินบนแผ่นดินเพชรบูรณ์เมื่อวันจันทร์ที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2506 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมหน่วยฝึกคณะรัฐศาสตร์ กองกำลังทางบก สนามบินหล่มสัก ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก และได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือน ราษฎร ลูกเสือและนักเรียนที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยทั่วถึงและด้วยความใกล้ชิดเป็นการเสด็จพระราชดำเนินมาจังหวัดเพชรบูรณ์ครั้งที่ 1

ภาพ 2 : การเสด็จพระราชดำเนินมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 1
ที่มา : จังหวัดเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์เมื่อวันวาน, หน้า 8.

ครั้งที่ 2 เมื่อวันจันทร์ที่ 23 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2507 เวลา 09.45-16.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยเครื่องบินพระที่นั่งลงที่สนามบินหล่มสัก จากนั้นประทับเฮลิคอปเตอร์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมชมกิจการไร่นายจุล คุ่นวงศ์ ที่สามแยกวังชมภู แล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งมายังเมืองเพชรบูรณ์และทรงโปรดฯให้รถยนต์พระที่นั่งมาวนผ่านย่านชุมชนต่าง ๆ เพื่อเยี่ยมราษฎรในเมืองเพชรบูรณ์ ที่มีการประดับชুমและธงทิว มีประชาชนทุกหมู่เหล่ามาเฝ้ารับเสด็จกันตลอดทางอย่างเนืองแน่น ทรงรับมอบของที่ระลึกจากตัวแทนคนบดีเมืองเพชรบูรณ์ที่วงเวียนน้ำพุ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดตึกสุตติกรรมที่โรงพยาบาล

เพชรบูรณ์ จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปประทับเฮลิคอปเตอร์ที่สนามหน้าโรงเรียนวิทยานุกูลนารี กลับไปยังสนามบินหล่มสักประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับ การเสด็จพระราชดำเนินมายังจังหวัดเพชรบูรณ์ ของทั้ง 2 พระองค์ในครั้งนี้ ได้มีประชาชนมาคอยเฝ้ารับเสด็จ อย่างเนืองแน่น ในทุกสถานที่ที่เสด็จพระราชดำเนินไป ทั้งที่ไร่น้ำจุน คูนวงศ์ ในตัวเมือง เพชรบูรณ์ ที่โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ที่โรงเรียนวิทยานุกูลนารีและที่สนามบินหล่มสัก ซึ่งพระองค์ ท่านได้ทรงเยี่ยมราษฎรในทุก ๆ แห่งอย่างทั่วถึงเช่นกัน ยังความปลาบปลื้มใจแก่พสกนิกร ชาวเพชรบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง

ครั้งที่ 3 วันจันทร์ที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2511 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเยี่ยมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่บาดเจ็บจากการปฏิบัติราชการปราบปรามผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ ณ สถานีอนามัยศูนย์การแพทย์หล่มสัก อำเภอหล่มสัก และสถานีอนามัยหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า และได้พระราชทานรถพยาบาล เครื่องเอ็กซ์เรย์สนาม เครื่องให้ออกซิเจน เครื่องมือผ่าตัด เครื่องเวชภัณฑ์และยาเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ให้กับสถานีอนามัยทั้ง 2 แห่ง ประมาณ ราคา 75,000 บาท พร้อมทั้งเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่มาคอยเฝ้ารับเสด็จเป็นจำนวนมาก อย่างทั่วถึงกัน

ครั้งที่ 4 วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มายังสถานีอนามัยหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า ทรงเยี่ยมเจ้าหน้าที่ที่ได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ ราชการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ได้พระราชทานเครื่องมือแพทย์ และเงินสำหรับจัดซื้อ โลหิต จำนวน 13,000 บาท ให้กับสถานีอนามัยหล่มเก่า และยังได้พระราชทานรถยนต์ แลนด์โรเวอร์ จำนวน 1 คัน เพื่อใช้ออก งานสนาม เพื่อนำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกไปให้บริการรักษาผู้ป่วยตามแหล่งทุรกันดาร ได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังพระราชทาน เครื่องมือแพทย์อีกชุดหนึ่งให้กับ นายจำรูญ ปิยัมบุตระ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำไปมอบให้โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ก่อนเสด็จพระราชดำเนินกลับทั้ง 2 พระองค์ ยังได้ทรงเยี่ยมราษฎรที่มาคอยเฝ้ารับเสด็จ จำนวนมากที่สนามหน้าโรงเรียนบ้านหล่มเก่า

ภาพ 3 : การเสด็จพระราชดำเนินมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4
ที่มา : จังหวัดเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์เมื่อวันวาน, หน้า 12.

ครั้งที่ 5 วันอังคารที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2515 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มายังสนามบินตำบลท่าโรง อำเภอวิเชียรบุรี อันเป็นสถานที่ตั้งศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงประกอบพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณสมเด็จพระนเรศวรมหาราช โดยมีประชาชนชาวจังหวัด เพชรบูรณ์และจังหวัดใกล้เคียงมาคอยเฝ้ารับเสด็จกันอย่างมากมาย ซึ่งทั้ง 2 พระองค์ทรงเยี่ยม ประชาชนอย่างทั่วถึง ยังความปิติยินดีมาสู่ประชาชน ณ ที่นั้นเป็นอย่างยิ่ง พร้อมทั้งได้พระราชทาน

เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ 15 แรงม้าไว้ให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อใช้สำหรับสูบน้ำเพื่อบรรเทาปัญหาความแห้งแล้ง ในการทำการเกษตรของประชาชน ในการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ มีผู้จงรักภักดีได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินสดโดยเสด็จพระราชกุศล และมีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายพระพุทธรูปบูชากรวัดมหาธาตุ อายุประมาณ 600 ปีอีกด้วย

ครั้งที่ 6 วันพฤหัสบดีที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2516 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตาและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ มายังโรงพยาบาลสนามที่ 3 ใกล้กับสนามบินหล่มสัก อำเภอหล่มสัก เพื่อทรงเยี่ยมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ทรงมีพระราชปฏิสันถารอย่างใกล้ชิดกับผู้ได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างทั่วถึงและยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์ เพื่อเป็นการบำรุงขวัญแก่ผู้บาดเจ็บ

ภาพ 4 : การเสด็จพระราชดำเนินมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 6
ที่มา : จังหวัดเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์เมื่อวันวาน, หน้า 13.

ครั้งที่ 7 วันศุกร์ที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2516 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ทรงเยี่ยมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ณ หน่วยปฏิบัติการพิเศษ ฐานปฏิบัติการกองร้อยที่ 1 ตำบลน้ำซุน อำเภอหล่มสัก พระองค์ได้พระราชทานสิ่งของแก่ตัวแทนทหารและราษฎรอาสาสมัคร พระราชทานเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การศึกษาแก่ตัวแทนนักเรียนและพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎรที่มารับเสด็จเป็นจำนวนมากอีกด้วย

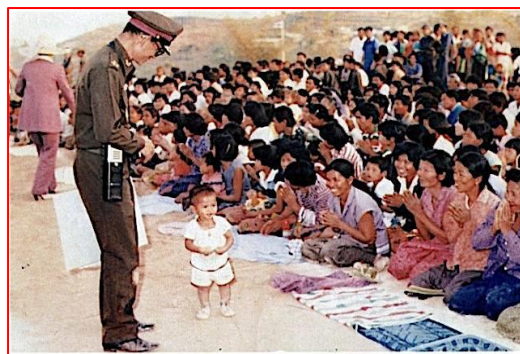
ครั้งที่ 8 วันศุกร์ที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2519 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ มายังกองบังคับการผสมพลเรือนตำรวจทหารที่ 1617 (พตท.1617) ตำบลสักหลง อำเภอหล่มสัก เพื่อทรงเยี่ยมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ พระองค์ได้พระราชทานพระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ให้กับแม่ทัพภาคที่ 3 เพื่ออัญเชิญไปประดิษฐานไว้กองบังคับการผสม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และได้ทรงมีพระราชปฏิสันถารเยี่ยมลูกเสือชาวบ้านและประชาชนที่มารับเสด็จเป็นจำนวนมากอย่างใกล้ชิด

ครั้งที่ 9 วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา ไปยังฐานบ้านสมเด็จพระเจ้าคอ ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก (อำเภอเขาค้อ ในปัจจุบัน) ทรงเยี่ยมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ได้พระราชทานสิ่งของให้แก่ ทหาร

เจ้าหน้าที่ และตัวแทนโครงการทุ่งสมอ ทรงตรวจเยี่ยมพระราชทานคำแนะนำการพัฒนาโครงการทุ่งสมอ ซึ่งเป็นโครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรกองหนุนอาสาสมัคร พระราชทานสิ่งของให้ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าหญ้า จากนั้น ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์ไปที่ตัวเมืองเพชรบูรณ์ เพื่อทรงประกอบพิธีตัดหวายลูกนิมิตพระอุโบสถ วัดเพชรวราราม 2 ลูกด้วยกัน คือ ลูกหน้าพระอุโบสถและลูกประธานภายในพระอุโบสถ ทรงมีพระราชดำรัสกับสมเด็จพระญาณสังวร และถวายปัจจัยเพื่อบูรณะปฏิสังขรณ์วัดแก่วรังกิตติสารโสภณ เจ้าอาวาสวัดเพชรวราราม และทรงปลูกต้นราชพฤกษ์ไว้ภายในวัดด้วย

ครั้งที่ 10 วันพฤหัสบดีที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดาและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังชุดปกครองพัฒนาทุ่งสมอ 2 โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก ได้ทรงฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังโรงเรียนเจริญทองนิ่ม พระราชทานอุปกรณ์การเรียน เครื่องใช้ต่าง ๆ แก่ผู้แทนครูและนักเรียน ทอดพระเนตรการแสดงของเยาวชนเขาค้อ เสด็จพระกระยาหารกลางวันที่เรือนร่มเกล้า แล้วเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเจ้าหน้าที่และราษฎรอาสาที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ฐานยิงสนับสนุนทุ่งสมอ พระราชทานถุงของขวัญและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้มีส่วนช่วยเหลือโครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก ในการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้หน่วยแพทย์หลวงเคลื่อนที่ไปล่วงหน้า เพื่อตรวจรักษาและแจกจ่ายยารักษาโรคให้กับบรรดาราษฎรที่โรงเรียนเจริญทองนิ่มอีกด้วย

ครั้งที่ 11 วันอังคารที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังชุดปกครองและพัฒนาทุ่งสมอ 2 ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก (อำเภอเขาค้อในปัจจุบัน) ได้ทอดพระเนตรภูมิประเทศและพระราชทานพระราชดำริ เรื่องวางแผนในการพัฒนาพื้นที่เขาค้อทั้งด้านแหล่งน้ำและการทำกินให้กับราษฎรอาสาสมัคร ที่มาตั้งบ้านเรือนอยู่ในโครงการฯ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังชุดปกครองและพัฒนาทุ่งสมอ 3 ทรงเยี่ยมราษฎรชาวเขาเผ่าม้ง ที่มารอเฝ้ารับเสด็จ แล้วกลับมาโรงเรียนเจริญทองนิ่ม ทอดพระเนตรการแสดงของชาวเขาเผ่าลีซอ ได้ทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จจำนวนมากอย่างใกล้ชิด ที่บริเวณสนามหน้าอาคารเรียน ซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้หน่วยแพทย์หลวงเคลื่อนที่ได้เดินทางล่วงหน้ามาทำการรักษาและแจกจ่ายยาให้กับราษฎร จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปยังโรงพยาบาลสนาม ทรงเยี่ยมทหารและอาสาสมัครที่บาดเจ็บจากการสู้รบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และพระราชทานถุงของขวัญแก่ผู้แทนหน่วยพลเรือนตำรวจทหาร ที่ร่วมปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก

ภาพ 5 : การเสด็จพระราชดำเนินมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 11
ที่มา : จังหวัดเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์เมื่อวันวาน, หน้า 17.

ครั้งที่ 12 วันจันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังสนามบินเขาค้อ ตำบลนางั่ว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ เสด็จไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์อาวุธสงคราม แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีเปิดอนุสรณ์ผู้เสียสละเขาค้อ ซึ่งจัดสร้างขึ้นเพื่อสดุดีวีรกรรมของผู้ร่วมปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะขบวนการร้ายคอมมิวนิสต์ ในบริเวณพื้นที่รอยต่อ 3 จังหวัด คือ พิษณุโลก เลยและเพชรบูรณ์ ในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2511-2525 ที่ได้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ได้ทรงพระราชทานของที่ระลึกให้กับผู้สนับสนุนการก่อสร้างอนุสรณ์ฯ ทรงปลูกต้นชัยพฤกษ์ ทรงเยี่ยมทนายทนายผู้เสียชีวิต และได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับทรงงานที่พลับพลาบริเวณน้ำตกศรีดิษฐ์ ทรงปลูกต้นสน 2 ใบ จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปเรือนรมเกล้า ได้ทรงปล่อยปลาลงในอ่างเก็บน้ำ พระราชทานพันธุ์ปลา และทอดพระเนตรการแสดงของสมาชิกศูนย์เยาวชนเขาค้อ

ครั้งที่ 13 วันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528

วันจันทร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินมายังพระตำหนักเขาค้อ บ้านเขาย่า กิ่งอำเภอเขาค้อ ที่ข้าราชการ ทหาร ตำรวจและประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้ร่วมกันก่อสร้างน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นที่ประทับแรม ได้พระราชทานของที่ระลึกให้กับผู้ที่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างพระตำหนักเขาค้อ จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินมายังโครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทรงทอดพระเนตรภูมิประเทศบริเวณโครงการฯ และพระราชทานพระราชดำริให้เป็นโครงการยุทธศาสตร์พัฒนาแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายในพื้นที่เขาค้อ และในโอกาสนี้ได้ประทับแรม ณ พระตำหนักเขาค้อ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่มีพระมหากษัตริย์เสด็จมาประทับแรม

ภาพ 6 : การเสด็จพระราชดำเนินมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 13
ที่มา : จังหวัดเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์เมื่อวันวาน, หน้า 19.

บนแผ่นดินเพชรบูรณ์และธงมหाराช

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

รัชกาลที่ 9 ได้มาโบกสะบัดพริ้วไสวอย่างสง่างามบนแผ่นดินเพชรบูรณ์ เป็นครั้งแรกและครั้งเดียวในประวัติศาสตร์เพชรบูรณ์

ครั้งที่ 13 วันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528

วันอังคารที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ประทับแรม ณ พระตำหนักเขาค้อ บ้านเขาย่า กิ่งอำเภอเขาค้อ จากนั้นรุ่งเช้า ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรฐานยิงสนับสนุนอิทธิ

ซึ่งได้จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์อาวุธ และการสู้รบในพื้นที่เขาค้อ เสด็จพระราชดำเนินไปวางพวงมาลาที่อนุสรณ์ผู้เสียสละเขาค้อ เสด็จไปทอดพระเนตรกิจการของสถาบันเกษตรที่สูงเขาค้อ ทรงมีพระราชดำริให้ปลูกป่า 3 อย่างคือ ไม้ใช้สอย ไม้ฟืน และไม้ผล แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปสำรวจพื้นที่ในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็กและได้มีพระราชดำริให้สร้างแหล่งน้ำ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในหลายแห่ง เพื่อวางแผนในการพัฒนาต่อไป เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่มารอเฝ้ารับเสด็จเป็นจำนวนมากที่บริเวณที่ว่าการกิ่งอำเภอเขาค้อ²

สื่อเสริม เพิ่มความรู้

🔗 สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปลูกป่า 3 อย่าง
ได้ที่ 🔗

ชมวิดีโอเพิ่มเติม

🔗 สามารถชมวิดีโอเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ริมสีม่วง
เขาค้อ เพชรบูรณ์ ได้ที่ 🔗

² จังหวัดเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์เมื่อวันวาน. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด, 2559), หน้า 7-19.